

КУЛЬТУРА

штотыднёвая грамадска-палітычная газета

выдаецца з кастрычніка 1991 года

№ 25 (1672)

21 чэрвеня 2024 г.

22 чэрвеня ў нашай краіне адзначаецца Дзень усенароднай памяці ахвяр Вялікай Айчыннай вайны і генацыду беларускага народа. На досвітку 22 чэрвеня 1941 года войскі гітлераўскай Германіі вераломна напалі на Савецкі Саюз. Адзін з першых удараў ворага прыняў гарнізон Брэсцкай крэпасці.

Працяг тэмы — на стар. 4.
Фота Мікалая Касцюкова

На пачатку сустрэчы Кіраўнік дзяржавы заўважыў, што прафсаюзы — велізарная “партыя”.

— Гэта дзяржаўныя людзі, патрыятычныя людзі ў сваёй пераважнай большасці, — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Але, па яго словах, як унутры арганізацый, так і з боку насельніцтва ёсць пытанні да прафсаюзаў: то яны малактыўныя, то “заборакравываліся”, то не аказалі падтрымкі.

— Зразумела — такая велізарная арганізацыя, — гэта будзе заўсёды. Але імкніцца трэба да лепшага, — падкрэсліў Прэзідэнт.

Юрыі Сянько далажыў, што нацыянальны прафесійны цэнтр сёння абдысся як аб'яднанне. У яго складзе — 15 галіновых прафсаюзаў.

— Аднавіць палыходы звязаны з тым, каб максімальна дайсці да кожнага рабочага, выкрышталізаваць нейкія праблемы. А выкрышталізаваць іх можна — з той прычыны, што сёння ў нашай краіне створаны 24 тысячы прыватных прафсаюзных арганізацый.

Гэта вялікая армія, — сказаў старшыня ФПБ і ўладкаўнік, што прафсаюзы сёння аб'ядноўваюць практычна чатыры мільёны членаў, на прадпрыемствах і ў арганізацыйных заклад-

чана каля 18 тысяч калектыўных дагавораў, у якіх для супрацоўнікаў прадугледжаны многія стымулы нават звыш таго, чаго патрабуе заканадаўства.

Прэзідэнт даручыў працягваць кантроль за выплатамі заробку, каб у людзей не было прычын для скаргаў. Акрамя таго, Кіраўнік дзяржавы наказваў увесці дадатковы матэрыяльны стымулы для пэсіўнераў, што прадуцьчы. Была пастаўлена задача стварыць нарматыўны акт, які дасць ім магчымасць прынаваць і далей, але на больш прывабных умовах.

Яшчэ адзін напрамак дзейнасці ФПБ звязаны з аздараўленнем і санаторна-курортным лячэннем. Юрыі Сянько таксама праінфармаваў Прэзідэнта па гэтым пытанні. У краіне 12 прафсаюзных санаторыяў, згодных адначасова прыняць 4,5 тысячы працоўных, шэсць гасцініц, шэсць турыстычных баз, 68 спартыўных школ.

Сёння асноўныя задачы прафсаюзаў — гэта прадуважэнне работы з іячэйкамі, калектывамі, свочасовае вывучэнне пытанняў і ўнясенне прапановаў па іх вырашэнні.

— Заўсёды гатовы да выканання пастаўленых задач, — запэўніў Прэзідэнт Юрыі Сянько.

Падрабязнасці — на сайце president.gov.by

Імкнуща да лепшага

Да гэтага заклікае Аляксандр Лукашэнка Федэрацыю прафсаюзаў Беларусі: 19 чэрвеня Прэзідэнт прыняў з дакладам старшыню арганізацыі Юрыя Сянько.

Будні і святы

Чарговая апаратная нарада міністра культуры Беларусі Анатолія Маркевіча з начальнікамі Упраўленняў і аддзелаў міністэрства адбылася 19 чэрвеня. Дзякуючы відэасувязі ў сходзе паўдзельнічалі таксама начальнікі Упраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.

У нас годная моладзь!

Падчас Нацыянальнага фестывалю беларускай песні і паэзіі “Маладзечна” прайшоў ІІІ Рэспубліканскі форум маладых спецыялістаў сферы культуры. У яго рамках адбылася сустрэча з Анатоліем Маркевічам і абарона стартапаў.

У мерапрыемстве паўдзельнічалі выкладчыкі дзіцячых школ мастацтваў, спецыялісты музеяў, бібліятэк і цэнтраў культуры з усіх абласцей і Мінска. Маладыя спецыялісты падзяліліся ідэямі на развіццё сферы. Практы азнамляла экспертнае камісія на чале з міністрам культуры Анатоліем Маркевічам.

Прадставікі Мінскай, Віцебскай і Брэсцкай абласцей зрабілі ўпор на адука-

цыйны кірунак. Іх ініцыятывы — “Горал мастацтва”, “Дворыкі мастацтваў” і “Летні музычны інтэнсіў” — павінны папулярнаваць мастацкую творчасць і дапамагчы школьнікам вызначыцца з прафесіяй. Таксама гэтыя праекты маюць наспрыць замацаванню маладых спецыялістаў у раённых арганізацыях культуры. “Старонкі памяці. Жывая гісторыя” — распрацоўваць

з Магілёўскай вобласці — накіравана на патрыятычнае выхаванне. Маладыя настаўнікі выкладчыкі вучнімі да помнікаў, і выхаванцы даведваюцца пра мінулае Радзімы, малююць карціны, чытаюць тэматычныя вершы і ўскладаюць кветкі да мемарыялаў. Ідэя ўжо ўвасабляецца ў Магілёўскай дзіцячай школе мастацтваў № 1 імя І. Лунчана. У планах — стварэнне інтэрактыўных друкаваных карт Беларусі. На іх наносяць гістарычныя месцы, а побач паказваюць поле для пятачка аб наведванні. Мэта дзяцей — сабраць усе адзнакі. Для інтэрнэт-карыстальнікаў падрыхтоўлены анімацыйны версію карты.

Малады Гомельшчыны з праектам “Творчасць без меж” і культуратэатры Мінска з “Музыкай для кожнага” закруцілі тэму інклюзіі. Аўтары ініцыятыў прапануюць ладаць сумесныя канцэртныя праграмы навучэнцаў школ мастацтваў і людзей з інваліднасцю, каб даламагчы апазірных крыяў творчых патэнцыялаў. “Ёсць кантакт” — ідэя малады спецыялістаў таксама наведвалі імятаўдыя фестывальныя версіі, канцэрты, кінапаказы, дыскатэкі, атрымаўшы магчымасць не толькі апачыць, але і пазнаёміцца з набыткамі старэйшых калег, пераняць досвед па арганізацыі мерапрыемстваў.

Удзельнікі форуму маладых спецыялістаў таксама наведвалі імятаўдыя фестывальныя версіі, канцэрты, кінапаказы, дыскатэкі, атрымаўшы магчымасць не толькі апачыць, але і пазнаёміцца з набыткамі старэйшых калег, пераняць досвед па арганізацыі мерапрыемстваў.

беларускую музыку пры дапамозе сацсетак і блогінгу. Падольчыні вынікі мерапрыемстваў Анатолію Маркевічу далажылі, што падобныя сустрэчы ў рамках фестывалю “Маладзечна” сталі важнай традыцыяй.

— Я па-добраму здзіўлены такой колькасцю цікавых ініцыятыў, якія могуць быць ужытыя на практыцы. Мы вырашылі, што абавязкова ўвучымся ў Міністэрстве культуры з усімі прафсаюнамі абласцей яшчэ раз, каб дэталізаваць сітуацыю і наладзіць далейшую працу. Многае ўжо рэалізоўваецца. Апантанасць маладых спецыялістаў і іх траітыкі адносна да справы проста зачароўваюць і абавязваюць нас пайсці па шляху ўкаранення прапановаў. У нас ідуцьна я моладзь. Яна з вялікай любоўю ставіцца да сферы культуры і плануе жыццё толькі на беларускай зямлі. Гэта сапраўдны патрыёт.

Тыя людзі, за якімі будучыня, — падкрэсліў міністр культуры.

Удзельнікі форуму маладых спецыялістаў таксама наведвалі імятаўдыя фестывальныя версіі, канцэрты, кінапаказы, дыскатэкі, атрымаўшы магчымасць не толькі апачыць, але і пазнаёміцца з набыткамі старэйшых калег, пераняць досвед па арганізацыі мерапрыемстваў.

Яркі фінальны акорд

Гранд'ёзным гала-канцэртм майстроў мастацтваў Мінска завяршыўся 19 чэрвеня заключны этап рэспубліканскага фестывалю “Беларусь — мая песня”. Праект быў ініцыяваны Міністэрствам культуры. Мэта — папулярнаваць творчы дасягненні і патаццялы рэгіёнаў нашай краіны.

Фінальны этап стартаваў 2 лютага. Вялікую калектыву і саісты кожнай вобласці выступалі на галоўнай канцэртнай пляцоўцы Беларусі — у Палатцы Рэспублікі. Артысты, якія маюць важкі ўзнагароды, і зусім юныя выканаўцы прадеманстравалі найвышэйшы ўзровень майстэрства.

У праграме “Мінск. Шляхамі мар і ўспамінаў” (рэжысёр-настаўніцкіх — заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь Ніна Осіпава) былі дэманстраваны найбольш прайсфесійныя, дзіцячыя, студэнцкія калектывы сталіцы, выхаванцы студый, навучніцкіх школ мастацтваў — амаль паўтары тысячы чалавек. Неверганую атмасферу стваралі Навыянаваныя акадэмічны народны хор імя

Г. Ціговіча і канцэртны хор Мінскага дзяржаўнага музычнага каледжа імя М. Глінкі, балет Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра, Дзяржаўны камерны хор, Беларускае дзяржаўнае акадэмічнае тэатрыонага гледача ды іншыя.

Перад канцэртм разгарнулася выстава ў фазе Палаца Рэспублікі, прысвечаная 80-годдзю вызвалення Мінска ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і 50-годдзю прысваення яму ганаровага звання “Горад-герой”. У экспазіцыі былі карціны і фатаграфіі, газеты і ўлеткі, сцягі і фатаграфіі, асабістыя рэчы і ўзнагароды ўдзельнікаў Вялікай Айчыннай. Тут гучалі песні ваяцкай пары, якія з даважэннем падхоплівала публіка.

Падчас прадстаўлення госці ўбачылі багатае і шматграннае культурнае падтры Беларускай сталіцы дзякуючы пралогу “Палёт над горадам”, кампазіцыі “Брама Мінска” і віртуальнаму падарожжю па станцыях метро: “Тэатральная”, “Майстравая сабада”, “Плошча Перамогі”, “Працоўная”, “Маладзёжная”, “Парк

шчаслівага дзяцінства” і “Народнага адзінства”. І нахай не ўсе яны ёсць на карце мінскай падземкі, кожная ўвасабляе вялікі пласт гісторыі горада, непарўна ўзв'язанай з гісторыяй усяго беларускага народа.

Да слёў кранула кампазіцыя, прысвечаная станцыі “Плошча Перамогі”. Не гоіцца раны на беларускай зямлі... І заплала скрыпка. І ўсталі людзі. І замерлі ў маўчанні. Усталі немыя вялікім тым гадам...

У творчых нумарах знайшлі адлюстраванне стойкасці, самахварнасці, мудрасці і працавітасці нашага народа, яго ўменне аб'ядноўваць сілы ў імя агульных мэт. Таксама — удзячнасць сучаснікаў стэржэням у пакаленню, якое абараніла Радзіму ў пахаленне і аднавіла яе з руін. Наш гонар за таленавітую моладзь, якая ўмеє рацьвацца жыццю. Наш клопат пра дзяцей — імя павінны расці і пачынацца. Чырвоная гітэй праць усе праграму прайшла думка: “Беларусь, зямля, бласлаўная Богам, ты аб'ядноўваеш нас, як маці сваіх дзяцей, а мы любім і беражам цябе”. І гэта не проста ідэя. Так мусіць быць. Так і ёсць.

У фармаце адкрытага дыялогу

Астравец, Ашмянны, Клічаў, Глуск, Маладзечна, Іе... На карце акцыі “Разам з мастацтвам” — больш за тры дзясяткі пунктаў. Дзе ўжо павыўваюць творчы дэсант і куды накіроўваецца?

Агульнарэспубліканская акцыя “Разам з мастацтвам” стартаваў у сакавіку. Арганізатарамі праекта, прамаркванымі да святкавання 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне, сталі Маладзёжны тэатр эстрады і Міністэрства культуры. Першая імпрэза прайшла ў спартыўна-культурным цэнтры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў у фазе разгарнулася выстава работ на ваенную тэматыку, а на сцене ўступілі вядомыя артысты, адбылася дыялога-

вая пляцоўка. Арт-гурт “Беларусы”, Гюнеш, Яўген Ермалковіч, Аляксандр Сухарэў, Аляксандр Варанішчына не толькі выканалі кампазіцыі, але і пазыліліся ўспамінамі пра Вялікую Айчынную, якія беражліва захоўваюцца ў сем'ях спевакоў. Свае таленты таксама прадеманстравалі навучэнцы Мінскай дзяржаўнай гімназіі-каледжа мастацтваў і Рэспубліканскай гімназіі-каледжа пры Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі.

Пачынаючы акцыю, арганізатары акадэміі не галоўныя мэты — расказаць маладому пакаленню пра ўнёсак нашага народа, дзяцяў культуры і мастацтва ў вызваленне Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, аднавіць памяці ўдзельнікам Вялікай Айчыннай вайны, нагадаць аб продках-героях.

Пасля ўдзячнага старту ў сталіцы праект “Разам з мастацтвам” рушыў

па краіне. Першапачаткова планавалася 33 дыялогаваыя пляцоўкі. Зараз размова ідзе пра 38. Наведваючы розныя населеныя пункты і ўстановы, знакамітыя і маладыя артысты выконваюць патрыятычныя песні, распавядаюць пра родных — удзельнікаў вайны, а яшчэ з дапамогай мастовых жыхароў вывучаюць хроніку вызвалення рэгіёнаў, у якіх прыязджаюць гімназіі-каледжы.

Кожны край, што прымае акцыю, уключае перадае ўнікальны артэфакт, звязаны з ідэалізмам, у Беларусі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Да прыкладу, срод апошніх такіх падрункаў — карціна “Баявая адзінка” (аўтар — Данііл Кулеш, навучэнец Юрашкіўскай школы мастацтваў) і кніга “Памяць Іўеўскага раён”. Менавіта на Іўеўшчыне днімаў бабаўваю творчы дэсант. Агульнарэспубліканская акцыя “Разам з мастацтвам” працягнецца да ліпеня.

Па старонках календара

■ 23 чэрвеня пачалася Беларускае наступальнае аперацыя “Баграціён” — адна з найбуйнейшых ваенных аперацый за ўсю гісторыю чалавечства. У ходзе баваых дзеянняў Чырвоная Армія нанесла вермахту найважнейшае паражэнне, разбіўшы групу арміі “Цэнтр”

■ 23 чэрвеня былі вызвалены Шумлінна, Сіроціна.

■ 25 чэрвеня — Сянно, Багушэўск, Бешанковічы, Чаусы.

■ 26 чэрвеня — Віцебск, Дуброўна, Горкі, Обаль, Талачына, Кіраўск, Жлобін, Парычы.

■ 27 чэрвеня — Орша, Барань, Копысь, Шклоў, Чашнікі, Глуск, Акіяборскі.

■ 22 чэрвеня нарадзіўся Віктар Машчэвіч Волчак (1910—1985) — архітэктар і педагог. Заслужаны архітэктар БССР, Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны, ўзнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны II ступені, медалімі. З красавіка 1953-га працаваў у Мінску. Стаў галоўным архітэктарам праекта “Брэсцкая крэпасць-герой”, а затым акадэміяў, якое абараніла Радзіму ў пахаленне і аднавіла яе з руін. Наш гонар за таленавітую моладзь, якая ўмеє рацьвацца жыццю. Наш клопат пра дзяцей — імя павінны расці і пачынацца.

■ 24 чэрвеня 1949 года з'явіўся на свет жывапісец Уладзімір Антонавіч Тоўсіч. Народны мастак Беларусі, заслужаны дзеяч мастацтваў БССР, уладальнік ордэна Франціска Скарыны, Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь за серыю прац “Святы і цени” і трыпціх “Спадчына”.

■ 24 чэрвеня 1959 года — дзень нараджэння балерыны, педагога Ірэны Анатольеўны Душквіч. Народная артыстка БССР, уладальніца Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь (у складзе аўтарскага калектыўна) за балет “Страціні” (“Рагнеда”).

■ 25 чэрвеня 1939 года з'явіўся на свет Вялярый Паўлавіч Рыбарэў — кінарэжысёр і сцэнарыст. Заслужаны дзеяч мастацтваў БССР, лаўрэат прэміі імя Ю. Тарачына, прэміі ЛКСМБ. Сярод работ “Творчы” — служкі “Чужая бацькаўшчына”, “Сведка”, “Мяне звалюць Арлекіна”.

■ 27 чэрвеня 1974 года нарадзіўся артыст балета, балетмайстар-рэпетытар Віліяна тэатра Беларускае Канстанцін Анатольевіч Кузняцоў. Народны артыст Беларусі.

Вадзім Гігін

Месца пошуку аднадумцаў

VII Форум бібліятэкараў Беларусі ўзняў тэму “Бібліятэка, чытанне і кніга як інструмент грамадзянскага выхавання і захавання духоўных каштоўнасцей”. Якія праблемы абмяркоўваліся і якія зроблены высновы?

У мерапрыемстве, што прайшло 13 чэрвеня ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі, удзельнічалі кіраўнікі і спецыялісты кніжных скарбніц розных сістэм і ведамстваў краіны, прадстаўнікі навуковых і навукальных устаноў, органы выканаўчай улады, грамадскіх аб'яднанняў і арганізацый. Падчас форуму абсалютна ўвага надавалася такім тэмам, як дзейнасць бібліятэк ва ўмовах лічбавізацыі, праца з дзецьмі і моладдзю, бібліятэчная адукацыя і прафесійнае развіццё адмыслоўцаў, міжведамаснае ўзаемадзеянне кніжных скарбніц, а таксама шматфункцыянальнасць і гразнастаўнасць іх формай работы. Арганізатарамі выступілі Міністэрства культуры Беларусі, Беларускае бібліятэчнае асацыяцыя, Нацыянальная бібліятэка і Фундаментальная бібліятэка Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта.

АРЫЕНТАЦЫЯ НА ВЫХАВАННЕ

Як загадуе дырэктар Фундаментальнай бібліятэкі БДУ, старшыня савета Беларускае бібліятэчнае асацыяцыі **Уладзімір Кулажанка**, гэтае грамадскае аб'яднанне было створана ў 1992 годзе. Яно заклікана кансалідаваць супольнасць, развіваць бібліятэчную справу, выбулоўваць камунікацыю паміж адмыслоўцамі устаноў розных відаў і тыпаў, якія падпарадкоўваюцца розным дзяржаўным органам і міністэрствам, але маюць агульныя мэты, заданні і функцыі. Адзін з эфектыўных метадаў вывядзення дыялогу і адстаёвання ітэрасаў кніжных скарбніц — палобныя сустрэчы. Для ўдзелу ў форуме зарэгістравалася каля 340 чалавек. Многія далучыліся без запісу.

Пятая мерапрыемства быў зроблены акцэнт на вываду функцыі бібліятэк. У сучасных умовах культурнае развіццё чытачоў прадлажэнне да сусветнай мастацкай

літаратуры — адна з асноўных задач кніжных скарбніц, вельмі важная для грамадства і для дзяржавы. Форум прысвечаны работе з моладдзю, бо перадусім на яе накіравана выхавачыя функцыя.

З вітальным словам на пленарным пасяджэнні выступіў генеральны дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі, дэпутат Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь **Вадзім Гігін**. Таксама быў паказаны відэазаварот генеральнага дырэктара Расійскай дзяржаўнай бібліятэкі, прэзідэнта Расійскай бібліятэчнай асацыяцыі **Валдіма Дуды**.

ВЫТРЫМАЦЬ КАНКУРЭНЦЫЮ

Вучоны сакратар Цэнтральнай гарадской публічнай бібліятэкі імя У. У. Маякоўскага ў Санкт-Пецярбургу, саветнік генеральнага дырэктара Усерасійскай дзяржаўнай бібліятэкі замежнай літаратуры імя М. І. Рудаміно ў Маскве, член праўлення Расійскай бібліятэчнай асацыяцыі **Святлана Гарохава** адзначыла, што Беларусь і Расія супрацоўнічаюць у рамках дастаўкі вялікай колькасці моладзевых бібліятэчных праграм. Тое, што цяпер адбываецца ў свеце, паказвае: любое ўзаемадзеянне павінна грунтавацца на агульных каштоўнасцях апаратах. “Нам ёсць аб чым пагаварыць: аб прыяжненні ў прафесію, аб тым, як зрабіць так, каб людзі, прыйшоўшы працаваць, не адчувалі сабе ў застой, аб тым, як увесць час развіцця, ствараць уласны бібліятэчны брэнд і станаўцца яркай фігурай. Галоўная мэта — зрабіць сваё жыццё і жыццё блізкіх цікавейшым, напоўненым і ўсёаглюбленым”, — лічыць Святлана Гарохава. Яна таксама звярнула ўвагу, што ў Санкт-Пецярбургу, як і ў Мінску, вельмі шмат самай розных актыўнасцей, таму сёння кніжныя скарбніцы змагаюцца за

чалюваца. Каб вытрымаць гэтую канкурэнцыю, трэба арганізаваць камфортную, прыгожую прастору з выдатнымі інфармацыйнымі рэсурсамі. Біблія-тэка — адзіная сапраўды агульнадаступная ўстанова культуры. Да таго ж гэта яшчэ і месца для камунікацыі ды пошуку аднадумцаў. Каб прыйсці ў кніжную скарбніцу, не трэба купіць білет, яна не абмяжоўвае чалавека нікім сегментам грамадства, адкачыці ці нечыим янча. Бібліятэка бесплатная абсалютна для ўсёх. А моладзь цяпер вельмі добра ўсёаглюбляе, што чым больш яна атрымае ведаў і навыкаў, тым лепшым і цікавейшым стане жыццё.

ПАДВОДЗЯЧЫ ВЫНІКІ

У рамках мерапрыемства было падпісана пагадненне паміж Беларускай бібліятэчнай асацыяцыяй і Санкт-Пецярбургскім бібліятэчным таварыствам, а таксама прайшла спартава-выбарная канферэнцыя Беларускай бібліятэчнай асацыяцыі. Па выніках з'езда абвясцілі новы склад кіруючых і працоўных органаў грамадскага аб'яднання. Старшынёй савета ББА стала ўладзіміра Кулажанка, а яго намесніцамі — дырэктар Навуковай бібліятэкі Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта Іна Юрык, начальнік інфармацыйнага цэнтру Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі

Падчас пленарнага пасяджэння

Ала Шарамецьва і намеснік генеральнага дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі **Аляксандр Бабук**.

Акрамя таго, падчас форуму ўзнагародзілі лаўрэатаў і пераможцаў рэспубліканскага конкурсу “Бібліятэкар года”. Так, адзначаны загадчык дзіцячай бібліятэкі-філіяла імя А. С. Пушкіна ў Магілёве **Ганна Шувалява** і загадчык Музея гісторыі медыцыны Беларусі Рэспубліканскай навуковай медычнай бібліятэкі **Дзмітрый Лапшовіч**.

Адбыліся і практыка-арыентаваныя майстар-класы па актуальных напрамках бібліятэчнай дзейнасці. Загадчык сектара прэвентыўнай кансерватыў і пералічў аддзела рэстаўрацыі і кансерватыў бібліятэчных дакументаў цэнтру алічбоўкі і забеспячэння захаванасці бібліятэчных дакументаў Нацыянальнай бібліятэкі **Вольга Ісаева** падзялялася з калегамі, які адбываецца апэратыўны рамонт кніжных выданняў. Загадчык аддзела алічбоўкі дакументаў **Уяген Жук** раскажаў аб алічбоўцы з улікам тэхнічных магчымасцей абсталявання для сканіравання. А дацэнт кафедры новай склад кіруючых і працоўных органаў грамадскага аб'яднання. Старшынёй савета ББА стала ўладзіміра Кулажанка, а яго намесніцамі — дырэктар Навуковай бібліятэкі Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта Іна Юрык, начальнік інфармацыйнага цэнтру Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі

Антон РУДАК

Фота з сайту Нацыянальнай бібліятэкі і Міністэрства культуры

Крэда — быць найлепшымі

Кіраўніца народнага ансамбля песні і танца “Дняпро” Рэчыцкага гарадскога Палаца культуры **Марыя Хвастова сёлета атрымала грант Прэзідэнта. Цяпер рэалізуе тэатральна-харэаграфічны праект “Сын зямлі”. Пра тое, як мары ператвараюцца ў рэальнасць, **Марыя Валер'еўна** распавяла “Культуры”.**

Марыя Хвастова прыйшла ў “Дняпро” 13 гадоў таму. Тады ёй самой было 13. З ранняга дзіцства будучая кіраўніца займалася музыкай і танцамі. Першую прафесійную адукацыю атрымала ў Гомельскім дзяржаўным каледжы мастацтваў імя Н.Ф. Скалоўскага па класе фартэпіяна. Затым завочна скончыла Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава, педагагічны факультэт, па спецыяльнасці “Музычнае мастацтва і харэаграфія”.

АДКУЛЬ ВЫТОКІ

У далёкім 1957-м кіраўнікі аматарскіх калектываў Рэчыцкага раёнага Дома культуры рыхтаваліся да чарговага рэспубліканскага агляду-конкурсу. І вырашылі стварыць оперу. Дзеля амбіцыйнай ідэі спатрэбіліся намаганні многіх. Лібрэта, заснаванае на рэчыцкіх фальклоры, напісаў **Максім Луканін**. Пастаўню ажыццявілі сумесна харавы, танцавальны і інструментальны калектывы ДК з удзелам Азершчыцкага ДК.

У той сапраўды народнай оперы “Велыца” было зацверджана каля ста чалавек. Упершыню твор вялікай формы быў пастаўлены сіламі аматараў, мастацкай самадзейнасці. Паспех быў аглушальны. На яго хвалі твор калектывы аб'ядналіся ў ансамбль “Дняпро” і прыступілі да пастаўкі апэраты “Васелле ў Малаінушы” па

п'есе **Барыса Аляксандрава**. Рэчыцкі глядач пазнаёміўся з гэтай класікай савецкай камедыі за шэсць гадоў да выхаду на экраны аднайменнага фільма.

Затым “Дняпро” паспяхова паставіў апэрату **Юрыя Мілюціна “Трэмба”**. Ансамбль неаднаразова выступаў са сваімі спектаклямі ў Мінску і Маскве, станавіўся лаўрэатам усеаюзных і рэспубліканскіх фестываляў. На працягу дзесяцігоддзя ён адзіны на Гомельшчыне рабіў масавыя тэатральна-мастацкія пастаўкі. У 2003-м калектыву быў уадустанены спецыяльным прэміі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь у галіне мастацкай самадзейнасці “За духоўнае адраджэнне”.

СУЧАСНЫ ПЛЁН

Марыя Хвастова некалькі гадоў паспяхова працавала балетмайстрам “Дняпро”. На чарговым віткі гісторыі ў 2022-м яна паўтарыла паспяхова досвед заснавальніцкага ансамбля. Па яе ініцыятыву быў пастаўлены пластычны спектакль “З думі і полямі” па пазме **Роберта Раждзественскага “Роквем”**. У гэтым даволі сучасным жанры “Дняпро” прадставіў свае ўнікальныя пастаўкі ў захаванні і развіцці нацыянальных духоўных традыцый.

Спектакль прыйшоў вялікі поспех. І раёнае кіраўніцтва пранавала калектыву падаць заяўку на грант Прэзідэнта. Прыдатная ідэя ўжо існавала.

Выдзелілі грант балетмайстру **Марыі Хвастовай**, а атрымлівала яна яго ўжо як кіраўніца ансамбля. Зрэшты, харэаграфія і музычны складнік праекта — таксама яе зона адказнасці.

Кіраўнік каардынуе паўсядзённую дзейнасць усяго творчага калектыву. Напрыклад, рыхтуючыся да **Дня Незалежнасці Рэспублікі Беларусь**, вызначае, якія групы ансамбля выступіць на мітынгу, якія — у амфітэатры **Рышчы** і ў Палацы культуры, які будучы выбудаваны нумары.

АРЫГІНАЛЬНЫ ТВОР

“Сын зямлі” — пластычны спектакль. У аснове лібрэта — беларускія міфы і легенды. **Марыя Хвастова** падкрэслівае, што гэта арыгінальны твор. Аўтарскі мастак аповед, а не істарычна дакладны матэрыял.

— Спектакль паказвае адвечныя тэмы кахання і адданасці **Радыме**, — распавядае кіраўніца ансамбля. — Выяўляе міфныя часы і палзеі, пра якія сёння не задумваюцца. І гаворыць, наколькі мы падобныя з далёкімі продкамі, наколькі складаныя глабальныя праблемы стаялі перад імі ў той час і як гэта сучаснае сучасным выклікам.

Галоўны герой — сын князя-волата. Князь гіне, а хлапчука бярэ на выхаванне цмок. Асноўнае дзеянне адбываецца праз 20 гадоў, калі княжыч усведамляе сваю ролю ў жыцці народа. Але

Марыя Хвастова

сутькаецца з праявічнай рэальнасцю, у якой трэба выконваць рутынную працу. Малады чалавек, што збіраўся ратаваць свет, павінен вычысціць стаялі. Ён скардзіцца на гэта дзіцёнства. Таі адказнае маўляў, гадоўнае звышніцтва падзігі нікому не патрэбна, калі старыя вымушаны рабіць цяжкую паўсядзённую працу. У спектаклі ёсць і моцная рамантычная лінія...

Праект аб'ядноўвае музычныя творы розных жанраў і аўтараў. У ім шмат беларускіх народных песень у сучаснай апрацоўцы. Ёсць аўтарскія — **Марыя Хвастовай**, заснаваныя на мясцовам фальклоры. Выкарстоўваецца музыка рэчыцкага кампазітара **Генадзя Ермачонкава**.

ПРАЦЭС ІДЗЕ

Праца над “Сынам зямлі” кіпіць. У пачатку чэрвеня ансамбль замовіў чарговую шырокае рэкламнае кампанія. Вызначаны сцяна і дата прэм'еры. Першы паказ заплаваны ў Рэчыцы 17 лістапада. Падобраны гукавы і музычны матэрыял, танцавальны камбінацыі.

Праект адкрывае новыя магчымасці для дзіцячых старэйшай групы ансамбля, якія мараш стаяць харэаграфамі. Ём даручана самастойна (пад агульным кіраўніцтвам **Марыі Хвастовай**) прапрацаваць асобныя эпізоды пастаўкі.

Па ўмовах гранта, “Дняпро” пакажа свой новы спектакль

такі ў розных гарадах Беларусі. Пасля прэм'еры з'оймі і вясной праект палзе на Гомельшчыне. Планаўсця пазнаёміць з ім удзельніцкаў фестываля “Кілі Палесся”, а таксама сталічную публіку.

БЫЦЬ ПАТРЫЁТАМ

Кіраўніца ансамбля “Дняпро” пацвердзіла, што “Сын зямлі” грунтуецца на нацыянальным матэрыяле і вытрыманні ў сучаснай стылістыцы.

— Мы паказваем, што народныя творчасць можа быць цікавай для моладзі, — кажа кіраўніца.

Па словах **Марыі Хвастовай**, да яе на заняткі вакалам прыходзіць моладзь людзі, якія не вельмі хочуць развучаць народныя кампазіцыі. Яна не спрочаецца і пачынае працу з эстрадных. А потым, у зручны момант, прапануе аўтарскую аранжыроўку песні “Жаварончкі, прылічце!” з элементамі гітбюкса. Сучаснае гучанне знаёмага твора шакрые вучняў, чапляе. Такіх “чапляячак” у педагагічным арсенале **Марыі Валер'еўны** шмат. Яна ўпэўненая, што ўсё народнае рана ці позна знойдзе водку ў душы чалавека, бо яно закладзена ў кожным з нас.

Восі і рэалізацыя праекта пасадзілінае як захаванні нацыянальных духоўных традыцый, так і папулярызацыі дасягненні сучаснага беларускага мастацтва ў краіне і за мяжой.

Віктар ГАУРЫШ

Фота з архіва герояні

Фаніпальскія “Жэўжыкі”

Сёлета ўзорная тэатральна-гульнявая студыя “Жэўжыкі” Фаніпальскага гарадскога Дома культуры адзначае 25-годдзе. Юных артыстаў ведаюць далёка па-за Міншчынай, бо яны заўсёдна самых розных фестываляў. Пра святы і будні выхаванцаў распавяла нязменны кіраўнік калектыву Жанна Скапавец.

На фестывалі беларускай песні і паэзіі ў Маладзечне, 2024

Студыя “Жэўжыкі” з’явілася ў 1999-м. На пачатку не было ніякіх амбіцыйных планаў. Сем дзяцічак 11 гадоў прыдумалі сабе ролі, прапанавалі праграмы і выступалі перад ровеснікамі. Усім гуртавала адно жаданне — граць, дарыць і атрымліваць задавальненне.

Калі глядзчы шчыра вітаюць і аблашчываюць, гуляюць з табой і чакаюць новай сустрэчы — гэта ўжо поспех! Над назвай калектыву доўга не думалі. Неяк чыталі верш Васіля Віткі, а ў гэтым творы жэўжык — непаседа і гарэза — увесь час складала жарты. Зусім як выхаванцы студыі — рухавыя, вясёлыя. Пастаянна фантазіруюць і гуляюць.

За чвэрць стагоддзя было шмат узлётаў і паўзенняў, усмешак і слёз, сустрэч, расставанняў і зноў — сустрэч! “Жэўжыкі” — выспыскі жаданняў і заўсёды прыходзяць на спектаклі малодшых сяброў. Сёння ў калектыве — 18 удзельнікаў. Узрост — ад 7 да 35 гадоў. Усіх па-ранейшаму аб’ядноўваюць імкненне рэалізаваць акцёрскія здольнасці і жаданне падысць

часцінку майстэрства глядзчым. Заняткі праводзяцца два разы на тыдзень, а два разы на месяц — генеральныя рэпетыцыі.

У спектаклях і тэатралізавана-гульнявых прадстаўленнях “Жэўжыкаў” амаль заўжды — добрая доля гумару. Гэта прываблівае публіку. Часам пасля выступленняў захопленыя глядзчы звяртаюцца ў студыю, каб стаць яе ўдзельнікамі.

Звычайна набор ладзіцца ў жніўні. На рэпетыцыі запрашаюць ахвотных, каб яны маглі ўбачыць, як праходзіць заняткі, пазнаёміцца з асноўным складам калектыву і вырашыць, быць новымі “жэўжыкамі” ці не. Таксама на прапанову навуцальніка года кіруючы праводзіць майстэр-класы ва ўстановах адукацыі і такім чынам прываблівае новых артыстаў.

Асаблівым поспехам у публіцы карыстаюцца спектаклі “Фаніпаль, Мінчула, Будучыня. І сучаснасць”,

“Родныя вобразы” (па творах Якуба Коласа), “Лёгкае хлеб”. “Не кажы гоп, пакуль не пераскочыш”. З гэтымі пастаноўкамі “Жэўжыкі” выступалі на абласным фестывалі гульні і гумару “Капільскія пахейкі”, на абласным фестывалі дзіцячай тэатральнай творчасці “Чароўны кудэрэак”, на фестывалі беларускай песні і паэзіі ў Маладзечне, на абласных “Дажынках” у Стоўбцах. Азучылі студыя прывозіць з-за меж: граматы, падзякі, дыпломы.

Таксама ў рэпертуары калектыву — прадстаўленні, якія прапагандаюць здаровы лад жыцця (“Быць здаровым здарова”), бясцелку дзейнасці (“Цветик-семицветик”, “Вырастайте Мигай, Светлячок”), “Небиселеныя свавольствы Карласна”, “Як Бабу Ягу правіла бясцелку вучылі”.

Заняткі з юнымі артыстамі праводзяцца ў класічным фармаце. Дзеці развіваюць

маўленчае дыханне і артыкуляцыю, дыкцыю з дапамогай скурагаворак і вершаў, складаюць казкі, выконваюць розныя заданні па акцёрскім майстэрстве і сцэнічным руху. У вольны час выхаванцы гуляюць у “Хто я?”, “Кракатыла”, “Імпровізацыю”, ездзяць на экскурсіі ў розныя гарады.

Вядомы педагог В. А. Сухамлінскі казаў: “Калі дзіця не перажыве барацьбу дабра і зла, калі замест радасных агенчыкаў захвалення ў яго ў вачах трыганне — гэта значыць, нешта ў дзіцячым сэрцы надалама, і шмат сіл трыба прыкласці, каб выстраіць дзіцячую душу”. Кіраўнік калектыву Жанна Скапавец прызначае: “Працягваць, што пачае выспысканую юныя артысты і глядзчы перажываюць. У іх вачах стоіць эмоцыя! І гэта найлепшая падзяка за нашу працу”.

Жанна САКАЛОВА фота з архіва калектыву

Жанна Скапавец, 2019

#1рэгіён: традыцыі і сучаснасць

Чэрвеньскі нумар часопіса прысвечаны культуры і мастацтву Брэстчыны.

■ Прыватальнае слова старэйшай Брэскага абласнога выканаўчага камітэта Юрыя Шулейкі алкравяе выцук.

■ Данііл Шэйка гутарыць з начальнікам упраўлення культуры аблвыканкама Сяргеем Піанасюком аб тым, як у рэгіёне захоўваюць створанае і пашыраюць сучасную мастацкую гісторыю.

■ Брэсцкая крэпасць — самы вядомы і помнік паўночна-заходняй Беларусі, прасячаны мужнасці нашага народа. Гэта — сімвал стойкасці і самаабароны. Але пра полдні абаронцаў і гвардыястаў стала вядома не адразу.

■ Сярод мастакоў-франтавічкі няма мала ўраджэнцаў Брэсцкай вобласці і тых, хто звязаны з ёй жыццём і працай. Пра лёсы і творчасць гэтых аўтараў распавядае мастацтвазнаўца Барыс Крэнц.

■ Самабытнасць і непаўторнасць Першага рэгіёна дэманструюцца ў

экспазіцыях 19 дзяржаўных музеяў. Папрабуйце ў ашыкуле Ганны Асіпук і Юлія Юншук.

■ Брэсцкі абласны грамадска-культурны цэнтр сёлета адзначае юбілей — 85 гадоў з дня стварэння. Кацярына Гвоздзевая і Наталія Бернат упэўнены, што ўстанова выконвае ролю галоўнага каардынатара развіцця сацыякультурнай сферы рэгіёна.

■ Гэтыя ж аўтары знаёмяць з разнастайнай фестывальнай палітрай Брэстчыны і досведам міжнароднага супрацоўніцтва.

■ Пра захаванне багатай народнай культуры распавядае Кацярына Пталюк. Антон Рудак прасячвае, як Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей пашыраўся элементамі нематэрыяльнай культуры Брэсцкай вобласці.

■ З Антанам Рудаком здзейснім і міні-падарожжа па краі.

■ У 2025 годзе Культурнай сталіцы стане Іванава. Пазнаёміцца з раёнамі і яго цэнтрам бліжэй.

■ У бібліятэчную сетку Брэстчыны ўваходзіць 391 установа з сістэмы Мі-

ністэрства культуры, найбуйнейшая з якіх — Брэсцкая абласная бібліятэка імя М. Горькага. Ларыса Верамчук і Аля Кузьміна распавядаюць пра дзейнасць кніжных скарбніц папрабуйце.

■ Камерны аркестр Брэсцкай абласнай філармоніі — унікальны калектыв, які радуе слухачоў ужо больш за 30 гадоў. Даведаемся, якія праграмы і практыкі ён прапануе прыхільнікам.

■ Зрабіць першыя крокі ў свет прыгожага юным талентам Брэстчыны дапамагаюць 83 дзіцячыя школы мастацтваў. Тым, хто захаце атрымаць прафесійную адукацыю, у вобласці дапамогуць тры навуцальныя ўстановы сферы культуры. Яны запрашаюць на падрыхтоўку па праграме сярэдняй спецыяльнай адукацыі.

■ Брэсцкі акадэмічны тэатр драмы вядзе свой летакі з 1944 года. За гэты час калектыву некалькі разоў мянялі назву, а з 1963-га па 1968-ы пры ім працавала група артыстаў-ляльчынікаў. На яе аснове пазней быў створаны асобны тэатр. Якім з Брэсцкім

МАСТАЦТВА

абласным тэатры лялек “прарысала” ў Брэсцкай вобласці. Актывістка Надзея Буноўчыч рэанімуе новы спектакль.

■ Алін з наймаладзейшых калектываў у нашай краіне — Палескі драматычны тэатр. Яго гісторыю распавядае Яўгенія Бачыла.

■ Юлія Піанасок дэліцца дасягненнямі “Брэстакінавідапраката”, Прадпрыемства не здамае фільма, але творыць гісторыю ў культурным жыцці рэгіёна.

У музеі пад адкрытым небам у Азярцы

Касі, каса, пакуль раса

Свята “Першы ўкос” прайшло ў Беларускам дзяржаўным музеі народнай архітэктуры і побыту

Эдуард Багдановіч, дырэктар музея

Наведвальнікі скансэна ведаліся шмат цікавага пра вясніну і традыцыі, звязаныя з касой, пакуль талочныя і застольныя песні да паўдзельнічалі ва ўрачыстым шэсці. А самымі смелымі настрабавалі свае сілы ў конкурсе на найлепшага касца.

Як раскажаў дырэктар музея Эдуард Багдановіч, гэтае свята праводзілася тут ужо чвэрты раз, і калектыву ўстанова прыкладе ўсе намаганні, каб яго стала традыцыйным і яшчэ больш масавым.

І, трыба прызнаць, лепшага месца для такога мерапрыемства, чым музей пад адкрытым небам у Азярцы, не адшукаць: тут усё вяртае наведвальніку ў гісторыка-культурнае мінулае беларусаў. Народныя традыцыі, абрады і звычкі — да іх у беларускім скансэне асабліва павяга. Тут скрупулёзна вяртаюць пісьмовыя крыніцы, арганізуюць навуковыя экспедыцыі ў вёскі ў розных кутках краіны, гутарыць са старажыламі, слухаюць у іх выкананыя песні, змяшчаюць з асаблівацімі строяў, прадметы працы і побыту, характэрныя для канкрэтнай мясцовасці...

Гітаваты бяспэжны інфармацыі не проста акумуляюцца ў камп’ютарнай памяці для далейшага даследавання, але і выкарыстоўваюцца для адраджэння народных святаў. Музейная сенакосная талача — адно з такіх.

— Першы ўкос быў заўсёды важным падзеяй для нашых продкаў. На вялікую талачу збіраліся ўсёй вёскай. Талачку называлі ўзаемадапамога пры выкананні найбольш прашаёмкі работ у гаспадары, — распавядае загадчыца культурна-адукацыйнага аддзела музея Яна Патапенка. — Акрамя справы, людзі

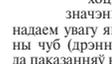
разам ладзілі алпачынак. Сакральны сэнс мела сумеснае спажыванне на полі касы, што спрыяе ўрадлівасці зямлі і дабраўты, а таксама нагадвае пра прыналежнасць кожнага чалавека да агульнага калектыву.

Падчас свята заўжылі спявалі талочныя і застольныя песні. Восі і сёлета працавала шмат прыгожых, дуніўных кампазіцый пад акампамент традыцыйных беларускіх інструментаў.

Вядучы навуковы супрацоўнік музея Аляксандр Макарыч раскажаў, з якога металу трыба выбраць касу: сталь павінна быць мяккая, вязкая, але трывалая. Расцімачыў, нашоў та кліпачу касу; прадэманстраваў, як яе тачыць. Паказаў, як дзеляцца сенажаць. Бо сялянская грамада — 60-70 чалавек, і на кожнага гаспаляра трыба было адмерша аднолькавую па плошчы дзелянку. А нашы сенажыці ніколі не вылучаліся правільнай формай: трапіліся лагчыны, хмызнякі, дрывы дэ ўчасткі з нізка-якаснай травой. І хоць сяляне былі непісьменнымі (якія тут магматычныя разлікі!), пытанні вырашалі без скандалаў, па-дзельнаму. Касба была не проста працай — яна гуртавала людзей.

Яркім і маляўнічым стала шэсці талачкі да сенажаці, дзе і разгарнулася асноўнае дзеянне — спаборніцтва па касье.

Пра чэмпіянат распавёў галоўны суддзя, аграном музея Леанід Галабура:

— Дзелянкі мы падрыхтавалі загады, памерам 1,5 метра на 20. Прыбраць траву там можна за 5-7 хвілін.

І хоць час важны, пры вызначэнні пераможцы мы надаем увагу якасці касбы: за кожны чуб (дрэна пракошанае месца) да паказанняў на гадзінніку далейша 20 секунд, што істотна можа зменшыць шанцы самага хуткага стаць найлепшым.

У рабочага з’яўлена будаўніцтва гаспадарчага аддзела музея Івана Яновіча касіць атрымлівае хвацка: прывучаны да дзіўнасця.

— Я вырас у сялянскай сям’і, у бацькоў нас было пяць хлопцаў і дзівічынка, — раскавае мужчына. — Гаспаляра-ка вялікая: тры каровы,

два кані, так што сена заўсёды трыба было нарыхтоўваць шмат. Сябры на возера бяжуч купачка ці мяч ганяюць, а мы ідзем касіць з бацькам. Ён шмат чаму мяне навучыў, у тым ліку паважай людзей і шанавай лобую працу. Вельмі добра, што цяпер праводзяць такія свята: шмат каму — у задалынінне, юнацтва ўспамінае, задалынінне, юнацтва ўспамінае, задалынінне, юнацтва ўспамінае.

Пра важнасць спаборніцтваў гаварылі і іншыя ўдзельнікі. Падкрэслілі асобна: глядзчым-дзеічам — прыклад.

У выніку сумленнай барацьбы перамаглі тры супрацоўнікі музея. Чэмпіёнскі тытул заваяваў Сяргей Таўкачоў. На другім месцы — Леанід Сабалеўскі, які абышоў лідара на тры секунды, але даступіў яму ў якасці касбы. Замкнуў тройку Міхал Бурдалёў. Пераможкам уручылі ганаровыя граматы і грашовыя прэміі. А бальчыя і глядзчы ўзнагародзілі касцоў алпачынкамі і бадзёрнымі вокрыкам.

Свята ўвогуле выклікала шмат станоўчых эмоцый. А яшчэ прынесла карысць. Да прыкладу, Ірына Самчук прыехала ў Азярцы з 11-гадоваым сынам Максімам. “Ён у мяне хлопеч гарадскі, сталічны, — адзначыла жанчына. — Цяпер убацьку, як гэта — жыць на сяле, якая нідзёгка праца ў высюцкай. Безумоўна, яны варгыя павая і падзякі!”

Гендзь і Вольга Сарокіны з Крупаку даўно планавалі паездку ў гэты музей. Убачылі афішу — вырашылі больш не адкладваць. Засталіся вельмі ўражаныя і акупіраваныя скансэна, і святкам. Лічыць, што падобныя мерапрыемствы называюць важным з пункту гледжання захавання нашых традыцый. Народнае — роднае!

Святлана ЧЭКАЛОВА фота Віктара Чакалава

Выгляд Касцельнай вежы з часам можа змяніцца

Замак у горадзе сямі крыніц.

Уваход на замчышча Навагрудка сёння закрыты: там вядуцца аднаўленчыя працы. Каб даведацца, як будучы выгляд цытадыні будзе выглядаць, мы наведалі рэстаўрацыйны руіны Беларускага (спойлер: зусім не так, як цяпер), дадзім слова навуковаму кіраўніку рэстаўрацыі Андрэю Карпуку.

МУРЫ ВАКОЛ ЗАМКА

Першае, што зарас калісца ў вочы, — даволі высокі (вышэйшы за чалавека) мур, які абгароджвае замак. Сяньня з’явілася нядаўна. Хаця... не зусім.

Як нагадвае Андрэй Карпук, рэшткі праслаў старых замкавых муруў сям-там вызіралі з-пад зямлі і раней. Адмыслоўцы вырашылі расчысціць тры не надта прыкметныя руіны — і нараціць сцены.

— Не бачу іншага спосабу, як аўтэнтычныя мury можна было б закансерваваць і экспанаваш, — тлумачыць Андрэй Карпук. — Прычым мы пакінулі ды візуальна вылучылі і сцены работ польскіх рэстаўратараў, якія працавалі на аб’екце амаль 100 гадоў таму. Як-ніяк, гэта ўжо таксама гісторыя.

Кагосьці з наведвальнікаў “новаўвядзенні” бянтэжаць: маўляў, навошта чымсьці дапаўняць аб’ект, вообраз якога даўно запам’янулі? Кагосьці змяні, наадварот, рэдуць. “Па-першае, гэта проста прыгожа”, — ды і чым большы замак, тым лепш.

Нам удалося аднавіць арыгінальную сістэму муруўкі, — распавядае архітэктар. — Паміж гарызантальнымі шэрагамі калібраваных палыхвальных камяней ёсць цагляныя ўстаі. Падобную кладку можна пабачыць на старых фота замкавых руін

у Гродне і Вільні. Гэта адметная рэгіянальная сістэма муруўкі, уласціва менавіта Вялікаму Княству.

Андрэй Карпук не хавае, што новы мур з’явіўся і з часта практычных мэт. Перадусім тое бяспэка наведвальнікаў — асабліва дзятвы, якую хлебам не кармі, а дай усюды залезці. А вады месцамі вельмі стромкія, і ўпасці адтуль — касцей не сабраць.

Варта згадаць яшчэ такія аспекты, як абарона ад вандалаў — і, урэшце, чыста музейныя інтарэсы. Раней праданавы квітки ў замак было праблематычна: эканомія наведвальнікі маглі абесці пункт кантролю.

Памкненне многіх ускараска на валы тлумачыцца не толькі азартам, але і неверагоднымі краўдвідамі, якія адкрываюцца з вышыні. Як запэўніў Андрэй Карпук, аматары паўзраша ў далеч не будучы пакрыўджаны. На закансерваваны руінах Дазорнай, Пасадкай і Уваходнай веж плануюцца абсталяваць аглядныя пляцоўкі, узяўшы на іх кажны аховны змежа па драўлянай лесвіцы.

ШЧЫТОЎКА

Дамінанту Навагрудскага замка, як вядома, даўно планаваліся рэканструяваць і музэфікаваць. Андрэй Карпук акцэнтуюе ўвагу на тым, што гэта патрэбна найперш для выратавання самой Шчытоўкі. Па словах архітэктара, перагварненне руін у паўнаватарскую пабудову наладзіць і ўстойлівасці — а з ёй рэшткі вежы дасюль маюць праблемы.

Як сведчаць рэндары, ад стылізаванай інтэр’ераў пад даўнюю архітэктар адмовіўся. Гэты прыём любіць “паспанітаі” публіка, ды пра-

фесіяналы, якія кіруюцца Венецыянскай харчый, з заканамерным скепсісам ставяцца да атмасфернай “тэатральнасці” і лічаць яе фальсіфікацый помнік. Таму “начынка” вежы будзе цалкам сучаснай: драўляныя сходы, вітрыны, мэбля і мастацкае аздабленне...

Мы імкнемся зрабіць выразны кантраст паміж старым і новым, — тлумачыць архітэктар. — Ранейшую муруўку старанна аліновым, а вось свежыя элементы будучы ад яе прыкметна адрознівацца. Скажам, збудаваныя цяпер сцены плануецца атынкаваць — менавіта каб падкрэсліць іх сучаснасць.

Частку муруў адновіць — у той меры, у якой гэта дазваляюць зрабіць іканграфічныя крыніцы. Адмыслоўцы рэканструюць і данскер — сярэднявечны “санвузел”, які, па словах Андрэя Карпука, цяпер у вельмі кепскім тэхнічным стане. Аднак аднаўленне даўніны будзе мець заўважную мяжу.

— Лічу, у нас ёсць поўнае права аднавіць гэты элемент, які зафіксаваны ў іканграфічных крыніцах і выгляд якіх мы дакладна ведаем, — кажа Андрэй Карпук. — Тым больш існуючы старыя фота. Дзякуючы ім можна ўбачыць помнік амаль да верхняга яруса. Але мы не ведаем, якім было завяршэнне вежы, былі там з’яўбылі або галерыі.

Праўда, завяршэнне Шчытоўкі ўсё ж займе — з той прастай прычыны, што любому будынку патрэбны дах, іначай не пабезнуць руінаваны. Ды і цяжка ўзяць сабе пастаянную музейную экспазіцыю пад зорным небам. Але гэтая канструкцыя, зразумела, не будзе прэтэндаваць на гістарычнасць.

З аднаго боку, рэстаўрацыю недарэмна называюць гвалтам над помнікам. З іншага — толькі яна дазваляе захаваць аб’ект, а ў большасці выпадкаў — і набыць да аўдыторыі.

На ніжнім ярусе размесціцца археалагічны музей, дзе госці ўбачаць схаваныя ад вачэй сёння падмуркі даўняй вясніны. Ды і сама старая сцяна будзе экспанавана на ўсю вышыню (што цяпер таксама немагчыма), стаўшы, па сутнасці, галоўным артэфектам музея.

— Ші шмат у нас захавалася муруўкі XIV стагоддзя? — задалася ртарычным пытаннем Андрэй Карпук.

А калі гід захапляюцца і падрабязна вытлумачыць наведвальнікам гэты ўнікальны гістарычны дакумент, які тоіць увособленні ў цэгле адбіткі розных часоў і падзей, можна не сумнявацца, што такі экспанат уразіць нават больш за розныя мультымедыяныя цікавікі (хаця іх выкарыстанне таксама плануецца).

Па словах архітэктара, экспазіцыя будзе халоднай: правесці ў замак інжынерныя сеткі праблематычна, а да раскопак і ўвогуле не жагучы. Неабходныя для

наведвальніка (і для супрацоўнікаў музея) выгоды мяркуюцца размясціць у візіт-цэнтры за межамі аб’екта, але зусім поблізу.

КАСЦЕЛЬНАЯ ВЕЖА

Бадай, найбольшую колькасць пытанняў цягам многіх гадоў выклікае цяперашні выгляд Касцельнай вежы: яе правільныя вуглы, сучасныя блізняны дах і металічны каркас.

Андрэй Карпук з крытыкай пагаджаецца, аднак зазначае, што кансервацыя мела тэхнічны характар, а не эстэтычны. Пра харэкто нафта не думалі: тэрмінова ратавалі рэшткі вежы.

— Калі б тады Касцельную не закансервалі, сёння яе б ужо не было. Яна б проста абрынулася са схілу — безабяпяцця свярджэ архітэктар. — Іншая справа, што выгляд аб’екта і спраўды не кожнаму спадабаўся, нават самому Сяргею Друшчыцу — слышны архітэктар кіраваў працамі да мяне.

Ды пачолькі гэты выгляд — часовы і абумоўлены абставінамі, рана ці позна надыдзе пара зрабіць вежу больш прывабнай. Пры

Навагрудскі замак цяпер акружаны мурамі

Перспектывы для Навагрудка

пераўтварэнні замка ў музейны комплекс такая эстэтычная задача палаецца непазбежнай.

Надумку Андрэя Карпука, з цягам часу варта прыбраць металічны каркас і аднавіць аб’ём вежы, закамуніраваўшы прастыя вуглы. Прычым новыя элементы архітэктар прапануе рабіць не з цэгла, а, скажам, з дрэва — менавіта каб падкрэсліць адрозненне ад аўтэнтыкі.

Яшчэ адзін важны аспект: абезьве найбольш ашалеўшы вежы не павінны кантраставаць — іх належыць аформіць у агульнай стылістыцы. Гэта тычыцца, напрыклад, формы даху — як мы ўжо казалі, сучаснага і цалкам функцыянальнага.

На даму архітэктара, на Касцельнай вежы можа з’явіцца яшчэ адна аглядная пляцоўка — каб наведвальнікі ацэньвалі раскошныя навагрудскія краўдвіды з розных ракурсаў.

БРАМА-ПРАПІЛІ

Цяперашняя уваход у замак, для нас звыклага, у даўнія часы не было — ён, па словах архітэктара, узнік бадай выпадкова. Але ж мяняць лагістыку, вядома, ніх-

Так будзе выглядаць адзін з інтэр’ераў Шчытоўкі паводле задумкі Андрэя Карпука

то ўжо не стане. Каб наладзіць гэтаму уваходу архітэктурную завершанасць, Андрэй Карпук прапануе збудавать браму-прапілі, дзе маглі б размясціцца вартуныя абаты ж білетэры.

Прычым, на думку адмыслоўца, уvasабленне гэтага невялікага і чыста функцыянальнага аб’екта павіна быць сучасным — каб вока не блыталася яго з самім помнікам. Для палма-самымі пазіцыі суразмоўна паказвае ўзоры падобных брам з іншых краін. І спраўды, дыхтоўны дысананс нярэдка ствараецца нават наўмысна.

ШТО ПАД ЗЯМЛЁЮ

Як мы ўжо не раз пісалі, вонкава эфектны замаквы схілі тоіць у сваіх нетрах вялікую небяспэку, заўважную толькі для спецыялістаў. Дзякуючы геарадарным ды іншым даследаванням знаўцы ўяўляюць, што ж знаходзіцца глыбока пад зямлёй. Ды, зрэшты, пэўныя “анамаліі” адчувалі не толькі профільныя адмыслоўцы...

— Калі я ў першы раз прыехаў у Навагрудскі замак гадоў сорак таму, то прамачыў ногі, хаця дажджу не

было, — прыгадвае Андрэй Карпук. — На валах утварыўся гэты сподачак, дзе назапашвалася вада. Аднак пасля таго, як нядаўна быў зроблены дренаж і арганізаваны водападвод, у замаку стала суха. Выпрамні, будаўнікі, якія там пастаянна працавалі, на прамерную вільготнасць ужо не скаржыцца.

Тым не менш на сёння работы прымянені: спецыялісты Дзяржбудэкспертывы запатрабавалі далейшых даследаванняў, каб пераканацца ў аўтэнтычнасці схілу і канструкцыі. І толькі пасля станоўчага заключэння будаўнічых працягчы працу.

Але ж пад зямлёю тояцца не толькі пагнутыя крыніцы. Вядома, што на тэрыторыі замка захаваліся падмуркі ўнікальнага храма XIV стагоддзя, а таксама тало будынка, дзе, паводле гіпотэзы некаторых даследчыкаў, праходзілі пасяджэнні Трыбунала Вялікага Княства.

Не выключана, што на самрэх дзядзючэ змяшчаў куды больш розных аб’ектаў: цягам цяперашняга раскопак у Крэве археалагі робіць адкрыцці адно за адным.

Ды, як патлумачыў архітэктар, далейшыя археалагічныя даследаванні вырабана пакуль не праводзіцца: яны вядуцца шмат часу і сродкаў. Аднак спецыялісты кажуць, што век тых дрэў гадоў праз 10–20 скончыцца.

Апавядаючы, на тэрыторыі дзяліцца не плануецца нічога будаваць. Але ён не будзе пуставаць: работнікі культуры Навагрудчыны мяркуюць лаліць разнастайныя фэсты і музейныя квэсты. І няма сумневу, што замак стане выдатнай пляцоўкай для разнастайных гарадскіх урачыстасцей.

НА ГАРНІР

Бязладная забудова вакол замка трымае ўжо нават не першае стагоддзе. Андрэй Карпук спадзеецца, што новы праект ахоўных зон, у якім цэнтр Навагрудка разглядаецца як цэласны горадабудаўнічы аб’ект, нарэшце паспярыта таму, што і “гарнір” да галоўнай турыстычнай стравы з часам стане куды больш адпаведным.

— Праект ужо завершаны на абласным узроўні, ухвалены навукова-метадычнай радай пры Міністэрстве культуры, — распавядае архітэктар. — Прычым менавіта члены рады прапанавалі наладзіць горадабудаўнічаму помніку катэгорыю I — статус каштоўнасці міжнароднага значэння.

У праекце вызначаны не толькі зоны аховы, але і зоны рэгуляванай забудовы розных рэжымаў, зона аховы культурнага ландшафту. Для Навагрудка гэта асабліва важны момант: ландшафт тут спраўды ўнікальны. Па словах Андрэя Карпука, ёсць наадзе і прадухіліць далейшыя хібы, і выправіць муніялы.

— Польскія ўлады ў свой час дапусцілі памылку, разбурылі падножжа замка гарадскі парк, — дадае архітэктар. — Аднак спецыялісты кажуць, што век тых дрэў гадоў праз 10–20 скончыцца. Мы прапануем зрабіць пасадкі не ўсуглым да валаў, а далей, у глыбінні парку. Так партэр перал помнікам скавалі будзе адкрывацца. Адмыслоўцы спадзеецца, што калі замак стане наўнаватарскаму турыстычным аб’ектам, ён сам сабою будзе фарміраваць адпаведныя архітэктурныя асяродкі (скажам, за кошт наладжванай інфраструктуры), а такса-

ма вызначаць культурны ландшафт, які ўключае ў сабе не толькі прыгожыя краўдвіды.

— У цэнтральнай частцы Навагрудка цяпер аж сам ручаёў, якія упадаюць у розныя рэкі, а тая нясучы свае воды у моры, Чорнае ды Балтыйскае... — кажа Андрэй Карпук. — Вось той вобраз, які стварыў гэты горада, што стаяць неку быў куды больш адпаведным.

— Праект ужо завершаны на абласным узроўні, ухвалены навукова-метадычнай радай пры Міністэрстве культуры, — распавядае архітэктар. — Прычым менавіта члены рады прапанавалі наладзіць горадабудаўнічаму помніку катэгорыю I — статус каштоўнасці міжнароднага значэння.

У праекце вызначаны не толькі зоны аховы, але і зоны рэгуляванай забудовы розных рэжымаў, зона аховы культурнага ландшафту. Для Навагрудка гэта асабліва важны момант: ландшафт тут спраўды ўнікальны. Па словах Андрэя Карпука, ёсць наадзе і прадухіліць далейшыя хібы, і выправіць муніялы.

— Польскія ўлады ў свой час дапусцілі памылку, разбурылі падножжа замка гарадскі парк, — дадае архітэктар. — Аднак спецыялісты кажуць, што век тых дрэў гадоў праз 10–20 скончыцца. Мы прапануем зрабіць пасадкі не ўсуглым да валаў, а далей, у глыбінні парку. Так партэр перал помнікам скавалі будзе адкрывацца. Адмыслоўцы спадзеецца, што калі замак стане наўнаватарскаму турыстычным аб’ектам, ён сам сабою будзе фарміраваць адпаведныя архітэктурныя асяродкі (скажам, за кошт наладжванай інфраструктуры), а такса-

Ілья СВІРЫН
Фота аўтара, ілюстрацыя з праекта рэканструкцыі

У творчай атмасферы

Доўгімі летнімі дзяснямі няблага выправіцца ў вандроўку. Паглядзець ды паслухаць, што ў свеце робіцца. Вакol зямнога шара мы пакуль не паедзем, але зазірнем у некалькі раёнаў роднай Беларусі. А калі больш дакладна – наведем Гродзенскую і Магілёўскую вобласці. Нашымі экскурсаводамі па падзеях будучь супрацоўнікі ўстаноў культуры.

На VIII Усерасійскім фальклорным фестывалі "Дзяснянкі карагод"

АСТРАВЕЦКІ РАЁН

Пачнем з Рытанскай сельскай бібліятэкі, дзе акрылася выстава "Свет захалпенняў Волгы Кухарчык". Як піша супрацоўнік раённай бібліятэкі **Вольга Заянчук-Ская**, тут прадстаўлены вышыняны шэдэўры, кўфры, карціны па нумарах. Чытачы, заходзячы ў бібліятэку, захоплена спыняюцца каля выставы, любуюцца прыгажосцю, якую стварыла іх зямлячка. У вёсцы Волгы Івануічу добра вельмоць і паважаюць — больш за трыццаць гадоў жанчына аддала педагогію; працавала настаўніцай пачатковых класаў.

А бібліятэкар Странчанскай сельскай бібліятэкі папярэджвала для сваіх юных чытачоў супраўдана паларожжа з элементамі экскурсіі ў свет прафесій. Дзеці бавалы на медвары, малочнай ферме, у ляснішце. Магчыма, нехта ўжо вызначыўся з будучым заняткам.

СМАРГОНСКІ РАЁН

Раённая бібліятэка і яе філіялы, дзеціага загалі аддзела маркетынгу і сацыякультурнай дзейнасці **Юлія Жук**, кожнае лета робяць канікулы сваіх чытачоў запамінальным. У гэтым годзе ўсіх паглынула "Кніжная атмасфера". Праект пад такой назвай уключае сабой цыкл інтэрактыўных

пляювак. Напрыклад, раённая дзіцячая бібліятэка адкрыла сезон бібліятэкі-ком, а работнікі гарадской бібліятэкі № 1 арганізавалі экалагічную пляюўку. На гульнявых пляюўках бавілі час юныя наведвальнікі Войчанскай, Залескай і Лешчанскай сельскіх бібліятэк. Даведзца пра свае правы маглі чытачы гарадской бібліятэкі № 2 і Сасноўскай сельскай бібліятэкі-клуба, а ў Ракавенкай сельскай бібліятэцы-клубе ў займальнай форме пагаварылі пра біспеку.

Супрацоўнікі сектара рэкламы і менеджменту раёнага цэнтру культуры пішуць, што народная музыка заўсёды займала на Смаргоншчыне адметнае месца. На пачатку ХХ стагоддзя тут масава гучалі знакімагія "Смаргонскія найгрышы". У раёне захавалася шмат імён выбітных народных музыкантаў, якія іх выканалі. "Смаргонскія найгрышы" ў 2021 годзе атрымалі статус гісторыка-культурнай каштоўнасці, а дзякуючы рэгіянальнаму фестывалю інструментальнай музыкі "Іграю, як знаю, скачу, як хачу", які адбываўся ўжо другі раз, яны захоўваюцца, распаўсюджваюцца і папулярызуюцца. І не толькі яны. У фестывалі прынялі ўдзел калектывы не адно са Смаргоншчыны, але і з іншых раёнаў вобласці, а таксама Мінска.

НАВАГРУДСКІ РАЁН

Разам з міжнароднай супольнасцю 225-годдзе Аляксандра Сяргевіча Пушкіна адзначала і Беларусь. Да зямляцкага кабілета ў Навагрудскай раённай бібліятэцы свае дзверы адчынілі літаратурныя саюзны "Пушкін. Жыццё і праца". Па словах супрацоўніцы аддзела абслугоўвання і інфармацыі раённай бібліятэкі **Ірына Шаўчук**, цікавай

сёння здасца "наваградская" старонка пушкінскай сям'і. Калі Пушкін у 1826 годзе пазнаёміўся са слаўным ураджэнцам Навагрудчыны пазтам Адамам Мішкевічам, то наўрад ці мог высказаць здагадку, што праз поўны час ягоны старэйшы сын Аляксандр Аляксандравіч будзе праходзіць службу на радзіме Адама Мішкевіча. Сын Пушкіна Аляксандр прысвяціў жыццё ваеннай службе. У Наваградку ў 1870 годзе баваўся 13-ы гусарскі Нарвскі полк. Тады ў сям'і сына Аляксандра Пушкіна нарадзіўся сын Пётр, які памёр маленькім і пахаваны тут на старажытных могілках. Сёння ў горадзе ў гонар Пушкіна названая вуліца, а паміж бібліятэкамі Наваградка і Вялікага Бодзіна папрымліваецца літаратурнае супрацоўніцтва.

БАБРУЙСКІ РАЁН

Тут таксама не пакінулі без увагі юбілей паэта. Як піша супрацоўнік метадычнага аддзела Цэнтралізаванага клубнай сістэмы **Ксеыня Ліснєўская**, у раённым Цэнтры культуры адбылося ўрачыстае акрысьце ў Міжрэгіянальнага літаратурнага фестывалю "Гучанне рускага верша". Удзел ва ўрачыстасцях прынялі члены літаратурнага саюзаў, а таксама аматары і прыхільнікі паэзіі з розных куткоў Беларусі. Тры дні былі насычанымі: літаратурныя спаборніцтвы, пушкінскія чытанні, майстар-класы па вершаскладанні, экскурсіі па горадзе, наведванне аг. Цялуша, радзімы ўнучкі Пушкіна — Наталлі Барановай, палівыжонне вынікаў і ўзнагароджэнне пераможцаў, у тым ліку анлайн-конкурс аўтарскіх вершаў, які штогод праходзіць у рамках мерапрыемства.

БАБРУЙСК

У раённым цэнтры адбыўся ІІІ адкрыты фестываль асаблівых тэатраў "Увесь

Падчас V Міжрэгіянальнага літаратурнага фестывалю "Гучанне рускага верша"

КАСЦЮКОЎСКІ РАЁН

У раённым Цэнтры культуры, наведвала намеснік дырэктара Цэнтралізаванай клубнай сістэмы **Вікторыя Клімук**, урачыста праішоў першы выпуск курсантаў ваенна-патрыятычнага клубна "Зубр". Святочны настрой дарылі ўдзельнікам мерапрыемства таленавітай артысткай. Курсанты клуба і ўдзельнікі танцавальнага калектываў школ горада выканалі вальс.

У фак Цэнтру культуры ўдзельнікі імпрэзы маглі азнаёміцца з выставай "Мы памятаем, мы ганарымся", прысвечанай 80-й гадавіне вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопніцкаў.

ХОЦІМСКІ РАЁН

Загалік метадычнага аддзела раённага Цэнтру культуры Цэнтралізаванай клубнай сістэмы **Юлія Кавалёва** падзялілася гісторыяй памежнага супрацоўніцтва. На мінулым тыдні ў Бранскай вобласці праішоў VIII Усерасійскі фальклорны фестываль "Дзяснянскі карагод". Ён быў прысвечаны 80-й гадавіне ўтварэння Бранскай вобласці і Году сям'і ў Расіі.

Госцем імпрэзы стаў — адзін з Беларусі — народны фальклорны ансамбль "Ападажэнне". Калектыв быў узнагароджаны дыпламам лаўрэата.

Падарожжа ў свет прафесій

Сардэчна запрашаем на "Цыркалета"!

Газета "Культура" працягвае шыкл прыявыных галаваламак і разам з Белдзяржтэатрам запрашае наведальнікаў шоу "Цыркалета"!

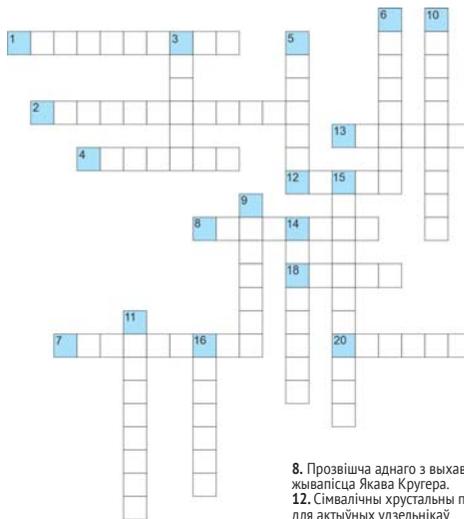
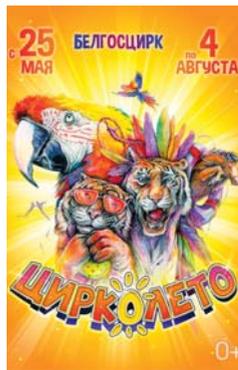
Гэта новая праграма, у якой кожны герой рытушэцца незбыўна правесці цёплы сезон і падзяліцца з глядачамі яркавымі эмоцыямі!

Акуніеся ў свет шыркавога чараўніцтва і незвычайных уражанняў, разгаладушы крыжаванку. Падказкі да яе змешчаны ў "К" № 24 ад 14.06.2024.

Першы, хто аправіць правільны карыянт, атрымае запрашэнні білет на тры персоны і зможа ўбачыць шоу, якое адбудзецца 29 чэрвеня ў 15.00.

Паважанія чытачы! Даслайдце адказы ў выглядзе фота (старонка друкаванай версіі газеты з запўненай крыжаванкай) на электронную пошту reklama@kultura-info.by ці ў Viber на нумар 8 029 8233532 да 26 чэрвеня.

Нясем культуру, жывем мастацтвам!

Па гарызанталі:

- Сталіца Нацыянальнага фестывалю беларускай песні і паэзіі.
- Музей-запаведнік — сябра "Славянскага базару".
- Клуб гістарычнага рэканструкцыі ў Іванаўскім раёне.
- Народны тэатр песні Ельскага раёна.

Па вертыкалі:

- Прадстаўнік адной з нацыянальнасцей, якія прэзентавалі сваю культуру на фестывалі ў Гродне.
- Горад у Беларусі, дзе жыў Юдафі Пэн.
- Народны ансамбль народнай песні і музыкі з Мінска.
- Горад у Карачава-Чаркесі, у якім адмысла асноўную частку фільма "Альпійская балада".
- Мемарыяльны комплекс на Брэстчыне.
- Аграпрадукт у Слонімскаму раёне, дзе праходзіць фестываль "Паўлаўскі каравет".
- Газета "Культура" + часопіс "Мастацтва".
- Фальклорны ансамбль з Барысаўшчыны, у якім спяваюць дзеці.
- Адзін з герояў гісторыі незвычайнага сяброўства на сцэне тэатра "Лялька".
- Акцёр, педагог, народны артыст БССР, лаўрат Дзяржаўнай прэміі БССР.
- Майстар-клас у Музеі Беларускага народнага мастацтва.

Ідзе падпіска на ІІ паўгоддзе 2024 года

Газета "Культура"

Індывідуальны 63875 1 мес. — 25,43 руб., 3 мес. — 46,29 руб., 6 мес. — 92,58 руб.	Льготны ВЕДАМАСНЫ 638722 6 мес. — 150,39 руб.
ВЕДАМАСНЫ 638752 1 мес. — 25,04 руб., 3 мес. — 75,12 руб., 6 мес. — 150,24 руб.	Індывідуальны Льготны 63872 6 мес. — 81,85 руб.
Льготны (дзіцячы/пэнсіянэра/агоніст вайны/адрас сваяроднага і ментэсатары) 63879 1 мес. — 17,58 руб., 3 мес. — 52,14 руб., 6 мес. — 104,28 руб.	

Газета "Культура" + часопіс "Мастацтва" (камплект)

Індывідуальны 74958 1 мес. — 30,84 руб., 3 мес. — 62,52 руб., 6 мес. — 125,04 руб.	Льготны ВЕДАМАСНЫ 749412 6 мес. — 210,56 руб.
Індывідуальны 63874 1 мес. — 23,02 руб., 3 мес. — 99,06 руб., 6 мес. — 198,12 руб.	ВЕДАМАСНЫ 638742 1 мес. — 23,76 руб., 3 мес. — 179,28 руб., 6 мес. — 358,56 руб.
Льготны (дзіцячы/пэнсіянэра/агоніст вайны/адрас сваяроднага і ментэсатары) 74986 1 мес. — 21,97 руб., 3 мес. — 68,91 руб., 6 мес. — 137,82 руб.	

Часопіс "Мастацтва"

Індывідуальны 74958 1 мес. — 30,84 руб., 3 мес. — 62,52 руб., 6 мес. — 125,04 руб.	Льготны ВЕДАМАСНЫ 749412 6 мес. — 210,56 руб.
Індывідуальны 74958 1 мес. — 30,84 руб., 3 мес. — 62,52 руб., 6 мес. — 125,04 руб.	Індывідуальны Льготны 74941 6 мес. — 105,89 руб.
Льготны (дзіцячы/пэнсіянэра/агоніст вайны/адрас сваяроднага і ментэсатары) 74986 1 мес. — 21,97 руб., 3 мес. — 68,91 руб., 6 мес. — 137,82 руб.	Падарожжа — на сайце kultura-info.by

Афіша з 21 па 28 чэрвеня

- Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь г. Мінск, вул. Леніна, 20, тэл.: 8 017 3970163 (экскурсійнае бюро)
- Пастаянная экспазіцыя.
- Выставачы праект "Беларусь вызвалена: запаведзь 1944-га" з фонду Нацыянальнага мастацкага музея. Праводзіцца ў Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета Рэспублікі Беларусь. Да 23 чэрвеня.
- Выстава "Вадым Качан. Малюні часу і сям'я. Метамарфозы фатаграфіі" з калекцыі аўтара. Экспазіцыя прымеркавана да 65-годдзя фотамастака, выкладчыка, ганаровага члена Беларускага грамадскага аб'яднання фатаграфіаў, члена Беларускага саюза дызайнераў Вадыма Аркадзевіча Качана. Да 24 чэрвеня.
- Выстава "Рэлігія і вуні". Да 7 ліпеня.
- Выстава твораў удзельнікаў студыі ваенных мастакоў пры Цэнтральным Доме афіцэраў Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь "Бяцкаўшчыне служым". Да 7 ліпеня.
- Рэкламна-выставачы праект "80. Арт-хроніка Беларусі", прысвечаны гадавіне вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопніц. Увезе глядачоў у працяжаны разгаладуваны знакаміты творцаў ачынных мастакоў з калекцыі музея. Станцыя метро "Кастрычніцкая" (выхад да ГУМа, Кастрычніцкай плошчы і Палаца Рэспублікі). Да 15 ліпеня.
- Экспазіцыя "Ю. Пэн, Я. Кругер. Мастацкія школы Беларусі". Выставачы корпус, вул. Карла Маркса, 24, паверх 3, залы 1 і 2. Да 18 жніўня.
- Экскурсіі: "Самыя-самыя...". (6+).
- "Якія колеры з'яўляюцца?". (10+).
- "Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма". (10+).
- "Партрэты даўняй мінулы пакалення...". (10+).
- "Піць моў хаканя" (16+), "Яночы партэрт" (16+), "Мінск у музеі" (16+). Праводзіцца заўсёды.

- Музей "Дом вайсковікаў культуры і мастацтва І-ІІ ПАЛОВОЙ ХІТ СТ".
- г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а, тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878
- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстава вышнінакі Галіны Жураўлёвай "Бясконцыя ўзоры жыцця". Да 27 ліпеня.
- Брэйн-рынг "Зрудзіцьце. Увучэннасць. Паспех". У гульні моцны прыняць удзел любяць арганізаваныя групы.
- Квэст "Плошкі мінулага". Праводзіцца заўсёды.
- Экскурсіі "Інтэр'ер швейцкай сядзібы". Папярэдні заўсёды. Праводзіцца заўсёды.
- Экскурсіі "Шкель мастака Валенціна Вялючынска". Папярэдні заўсёды. Праводзіцца заўсёды.
- Экскурсіі "Сядзібы партэрт". Папярэдні заўсёды. Праводзіцца заўсёды.

- Музей Беларускага народнага мастацтва
- Мінскі р-н, Астравіцка-Баравіцкі с/с, в. Аполіцка, вул. Іванаўскага, 176, тэл.: 8 017 5074468
- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстава работ вядомага народнага майстра, разьбярэ па дрэве, жывапісца, графіка Аполіцкага Фларыянавіча Пулко (1893—1984) "Я беларус". Да 30 чэрвеня.
- Батлечны спектакль. Праводзіцца заўсёды.
- Майстар-клас "Саломаліценне". Праводзіцца заўсёды.
- Майстар-клас "Лялька-мотанка". Праводзіцца заўсёды.
- Майстар-клас "Ткацтва". Праводзіцца заўсёды.

МАГІЛЁўСКИ АБЛАСНЫ ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР

г. Магілёў, вул. Першамайская, 7, тэл.: 8 0222 656604 (каса), сайт: mdrama.by

- Вадэвіль у 2 дзеях **“Бада ад пшчотнага сэрца”** (12+). 21 чэрвеня ў 18.30.
- Музычная казка ў 1 дзеі **“Шматкі па закутках”** (0+). 22 чэрвеня ў 12.00.
- Прыпавесць пра каханне **“Соня”** (16+). Прэм’ера. 22 чэрвеня ў 18.30.
- Мюзікл **“Карлік Нос”** (6+). Прэм’ера. 23 чэрвеня ў 11.00.
- Музычная камедыя ў 2 дзеях **“Пісаравы імяніны”** (16+). Гастролі Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы. 26 чэрвеня ў 18.30.
- Смешная гісторыя каханьня непатрэбных людзей у 2 дзеях **“Дурнічка і зэк”** (16+). 27 чэрвеня ў 18.30.
- Спектакль-канцэрт, заснаваны на рэальных падзеях з лістоў франтавіка, **“Просто ты умела ждаць...”** (12+). Прэм’ера. 28 чэрвеня ў 18.30.
- Казка **“Як стаць супергероём?”** (0+). Прэм’ера. 29 чэрвеня ў 12.00.
- Музычная казка ў 2 дзеях **“Царэўна-жаба”** (6+). 30 чэрвеня ў 12.00.
- Рамантычная камедыя ў 2 дзеях **“Я бяру гэтага хлопца”** (16+). 30 чэрвеня ў 18.30.

УНП 700184039

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКИ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7, тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627, пошта: kupalabilet@mail.ru

- Імпрэза **“Музыка душы”** (0+). Камінная зала. 21 чэрвеня ў 19.00, 27 чэрвеня ў 19.00.
- Спектакль **“Двор майго дзяццства”** (12+). Камерная сцэна. 24 чэрвеня ў 19.00.
- Драма **“А зоры тут ціхія”** (12+). Галоўная сцэна. 25 чэрвеня ў 19.00.
- Канцэрт класікі рока **“Дым над вадой”** (12+). Жывы гук. Імпрэза праводзіцца на вул. Валгаградскай, 35. 28 чэрвеня ў 19.00.
- Музычная камедыя па п’есе У. Галубка ў 2 дзеях **“Пісаравы імяніны”** (16+). Галоўная сцэна. 28 чэрвеня ў 19.00.
- Камедыя ў 2 дзеях **“Паўлінка”** (12+). Галоўная сцэна. 29 чэрвеня ў 19.00.

УНП 100377901

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1, тэл.: 8 017 2431041 (каса), 8 017 3615493

- Экскурсія **“Унікальны свет закулісы Вялікага тэатра Беларусі”** (6+). 21 чэрвеня ў 15.00, 22 чэрвеня ў 11.00 і 14.00, 25 чэрвеня ў 11.00 і 15.30, 26 чэрвеня ў 15.30, 27 чэрвеня ў 11.00 і 15.30, 29 чэрвеня ў 14.00.
- Канцэрт **“Нам нужна одна победа...”** (12+). Камерная зала імя Л. П. Александровскай. 22 чэрвеня ў 18.30.
- Музычны спектакль у 1 дзеі па матывах аднайменнай оперы **“Казка пра цара Салтана”** (6+). Прэм’ера. 23 чэрвеня ў 15.00.
- Канцэрт **“Вечар венскай класічнай аперэты”** (12+). Камерная зала імя Л. П. Александровскай. 25 чэрвеня ў 19.30.
- Канцэрт **“Вечар старадаўняга раманса”** (12+). Камерная зала імя Л. П. Александровскай. 28 чэрвеня ў 19.30.
- Балет у 2 дзеях **“Папялушка”** (6+). Прэм’ера. 29 чэрвеня ў 11.00 і 18.00.
- Канцэрт **“Партрэты. Ісак Дунаеўскі”**. Камерная зала імя Л. П. Александровскай. 30 чэрвеня ў 18.30.

УНП 191081522

БЕЛАРУСКИ ТЭАТР “ЛЯЛКА”

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2, тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Гісторыя незвычайнага сяброўства ў 2 дзеях **“Насарог і Жырафа”** (4+). 22 чэрвеня ў 11.00.
- Казка-гульня ў 2 дзеях **“Бука”** (3+). 29 чэрвеня ў 11.00.

УНП 300001869

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК “НЯСВІЖ”

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19, тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660, 8 029 5518051, 8 029 1903149

Палацавы ансамбль

- Выстава **“Маджарскія: армянскі род у гісторыі Беларусі”**. Калекцыйныя залы “Случцкага паясы”. Да 31 ліпеня.
- Часовая экспазіцыя **“Ператвораны ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”**. Да 13 кастрычніка.
- Выставачны праект **“Прыгажосць і мода. XIX–XXI стагоддзі”**. Да 20 кастрычніка.
- Экспазіцыя **“Цудатворная Жыровіцкая ікона Божай Маці ў камені”**. Аўтар праекта А. Папельскі. Малая выставачная зала. Да 18 лістапада.
- Міжнародны выставачны праект **“Castrum doloris. Пахавальныя цырыманіалы нясвіжскага двара”**. У складзе пастаяннай экспазіцыі.
- Квэст **“Палацавыя таямніцы”**.
- Виртуальныя выставы: **“Ператвораны ў попел. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны”**, **“Нясвіж – здабытак сусветнай культуры”**, **“Разбуральны след вайны ў архітэктурцы Нясвіжа”**, **“Шэдэўры калекцыі і ўнікальныя артэфакты музея-запаведніка ‘Нясвіж’”**.
- Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

Інфармацыйна-касавы цэнтр

(г. Нясвіж, вул. Гейска, 1)
• Выстава работ мастака, члена Беларускага саюза мастакоў Генадзя Чыстага **“З душой вясны і першаю ўсмешкай лета”**. Да 9 ліпеня.

Аддзел экскурсійнай, культурнай і навуковай дзейнасці

“Палацавы ансамбль” (г. Нясвіж, вул. Замкавая, 2)
• Выстава карт са збораў Беларускага геаграфічнага таварыства і геадэзічных прыбораў з калекцыі кампаніі **“Геакарт”**. Да 14 жніўня.

Архітэктурны помнік “Случцкая брама”

(г. Нясвіж, вул. Случцкая)
• Часовая экспазіцыя **“Колер і святло. 3 гісторыі вітражнага мастацтва”** з фондаў музея-запаведніка. Да 30 верасня.

Ратуша

(г. Нясвіж, вул. Савецкая, 3)
• Фотадакументальная часовая экспазіцыя **“Шлях да Перамогі. Вызваленне Беларусі”**, прымеркаваная да 80-годдзя вызвалення нашай краіны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Да 31 ліпеня.
Пастаянныя экспазіцыі
• **“Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX ст.”**
• Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стагоддзяў **“Культура часу”**. З фондаў музея-запаведніка.

УНП 600207920

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Някрасава, 3, тэл.: 8 017 2350331, час працы: серада – нядзеля з 12.00 да 20.00

- Выстава работ удзельнікаў VI Міжнароднага фестывалю **“ТэкСтыльны букет”**. Да 21 ліпеня.

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47, тэл.: 8 017 2350332, 8 017 3990978, час працы: аўторак – нядзеля з 12.00 да 20.00

- Выстава **“Зямля крывавіць гісторыяй”**. Да 25 жніўня.

УНП 192545414

ВІЦЕБСКАЯ АБЛАСНАЯ ФІЛАРМОНІЯ

г. Віцебск, вул. Леніна, 69, тэл.: 8 0212 368387 (каса), сайт: vitebsk-fl.by

- **“НОВАЕ ДЫХАННЕ”** (6+) – гастролі Вялікага тэатра Беларусі. 25 чэрвеня ў 19.00.
- **“БЕЛАРУСЬ І РАСІЯ – СВАТКУЕМ РАЗАМ!”** (6+) – Дзяржаўны аркестр рускіх народных інструментаў “Мяцеліца” (Санкт-Пецярбург) да 25-годдзя Саюзнай дзяржавы. 26 чэрвеня ў 19.00.
- **“Мы з Віцебска”** (6+) – гала-канцэрт да 1050-годдзя Віцебска. 29 чэрвеня ў 18.00.

УНП 300149385

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС “МІР”

г. п. Мір, Карэліцкі р-н, Гродзенская вобл., тэл.: 8 01596 36290, 8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя**.
- Часовая экспазіцыя графікі эстампнай майстэрні Генадзя Вяля **“БРЕСТ-ХУДОЖКА-PRINT” – “Казачныя сны”**. Паўночны корпус палаца, мансарда. Да 28 чэрвеня.
- Музычнае шоу **“У стылі кінэхіт”** (12+). Канцэрт з удзелам салістаў і сімфанічнага аркестра Музыкальнага тэатра. 29 чэрвеня ў 21.00.
- Культурная акцыя **“Сям’я”**. Індывідуальныя экскурсіі і музейныя заняткі сямі відаў для сямейных груп з магчымасцю бясплатнага наведвання салона гістарычных гульняў **“У князя Міхаіла”**. Да 30 чэрвеня.
- Выстава фатаграфій, прымеркаваная да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Інфармацыйна-касавае зала. 3 22 чэрвеня да 20 ліпеня.
- Касцюмаваная выстава **“Гісторыя ў асобах”**. Цэнтральнага музея васковых фігур Санкт-Пецярбурга. Да 30 верасня.
- Экспазіцыя **“Войны XX стагоддзя. Гета ў Мірскім замку”**.
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатрызацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсіі для дзвюх **“Інтрыгі Купілдона”**.
- Сямейная квэст-экскурсія **“Легенды і паданні Мірскага замка”**.
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: **“Святая ства для князя па старадаўнім рэцэпце”**, **“Асаблівае жаночае касцюма XVIII ст.”**, **“Арганізацыя войскі і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст.”**, **“Печы з каробкавай каплі XVI – XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў”**.

УНП 590201541

БЕЛАРУСКИ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫИ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможаў, 8, тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792, 8 017 3271166

- **Пастаянная экспазіцыя**.
- Часовая экспазіцыя **“Адзіная памяць вернай”**, прысвечаная 80-годдзю вызвалення Беларусі.
- Часовая экспазіцыя **“Музей. Час. Памяць”**, створаная ў рамках праекта “Адкрытыя фонды”.
- Інтэрактыўная праграма **“Салдаты неба”**. Пляцоўка самалёта Лі-2. Запісацца можна па тэлефоне 8 017 2030792 у панядзелак – пятніцу з 9.00 да 18.00.
- **Праграма праводзіцца па нядзелях да верасня**. Падрабязнасці на сайце wargmuseum.by.

УНП 100235472

МУЗЕЙ В. К. БЯЛЫНІЦКАГА-БІРУЛІ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37, тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- **Пастаянныя экспазіцыі**.
- Art-lectorium **“Зразумелае мастацтва”**. Праводзіцца заўсёды.
- Падрабязней на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах 8 0222 650203, 8 0222 658800.

УНП 100377771

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь
аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.
Тэлефоны: **8 017 3970163, 8 025 6677819.**

УНП 100377771

КУЛЬТУРА

Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА). Выдаецца на беларускай мове.
Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь.
Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.
Выдавец — рэдакцыйна-выдавечкая ўстанова “КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА”.

Дырэктар — КУЗНЯЦОВА Наталя Васільеўна.
Рэдакцыя газеты “Культура”: Галоўны рэдактар — КУЗНЯЦОВА Наталя Васільеўна.
Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жанна Генадзеўна.
Адказны сакратар — Галіна МАЛІНОВСКАЯ.
Рэдактары аддзелаў — Віктар ГАУРЫШ, Данііл ШЫЙКА.

Аглядальнікі рэдакцыі — Яўгенія ГАБЕЦ, Антон РУДАК, Ганна САКАЛОВА, Ілья СВІРІН, Міхась ЮРКЕВІЧ, Зміцер ЮРКЕВІЧ, Анастас ЮРКЕВІЧ.
Рэдактары літаратурныя — Машей ЗАЙЦАУ, Лідыя НАЛІЦКА.
Рэдактар мастацкі — Мікалай КАСЦЮКОУ.
Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.

Тэлефон: 8 017 2860797.
Тэлефон-факс: 8 017 3345741.
Бухгалтэрыя: 8 017 3345735.
Рэкламны адзел: 8 017 2860797.
Падпісныя індэксы: 63875, 638752, 63879.
Ільготныя на паўгоддзе: 63872, 638722 (зніжка 15 %).
Камплект (газета “Культура” і часопіс “Мастацтва”): 63874, 638742 (зніжка 10 %).
Рознічны кошт — па дамоўленасці.
* — матэрыял на правах рэкламы.

Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнасю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар, дату выдачы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асабісты месца працы, зваротны адрас.
Аўтарскія рукапісы не рэдакцыйна і не вяртаюцца.
Меркаванне аўтара можа не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

Падпісана ў друк 20.06.2024 у 16.00. Замова № 1325. Наклад 3420.
Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства “Выдавечтва Беларусі Дом друку”. 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 3820000007667 ад 30.04.2004.
© “Культура”, 2024.